

техніки, передової практики. Сучасний світ досягає досконалості через інновації, а сучасні технології є частиною щоденного життя в сільському господарстві [5].

Література.

1. Людович О.А. Підвищення ефективності діяльності підприємств аграрного сектору економіки / О.А. Людович // Агросвіт. – 2013. – № 13. С. 74.

2. Гуменюк М.М. Удосконалення організаційно-економічного механізму забезпечення ефективності сільськогосподарських підприємств / М.М. Гуменюк // Електронне наукове фахове видання — Ефективна економіка. – 2013. – № 12. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua>.

3. Дієсперов В.С. Ефективність виробництва у сільськогосподарському підприємстві: [монографія] / В.С. Дієсперов. – К. : ННЦ ІАЕ, 2012. – С. 267-268.

4. Месель-Веселяк В.Я. Підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва / В.Я. Месель-Веселяк // Економіка АПК. – 2014. – № 6. – С. 128.

5. Подольська О.В. Напрямки підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств України / О.В. Подольська, К.С. Богомоллова // Innovation management in marketing : modern trends and strategic imperatives : Proceedings of the Conference, April 12 – 13th, 2018; [тези доп.]. – Poznan, Poland, Mieszko I School of Education and Administration, 2018. – С. 16-19.

ОЦІНКА ПОТОЧНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

***КОБЧЕНКО М.Ю., АСПІРАНТ*,
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ***

Загальні правила, механізми та принципи ведення органічного виробництва, як цільової основи ефективного екологоорієнтованого землекористування визначені в значній кількості міжнародних, національних та приватних стандартів. В Україні на момент проведення наших досліджень розроблені лише проекти детальних правил виробництва непереробленої органічної продукції (сировини) тваринного та рослинного походження, у тому числі грибів, органічної продукції (сировини) бджільництва та аквакультури, органічних морських водоростей, які на разі ще офіційно не ухвалені,

* Науковий керівник – Маркіна І.А., д.е.н., професор

оскільки знаходяться у процесі узгодження з чинним вітчизняним законодавством, локальними особливостями та можливостями сільськогосподарського виробництва.

Отже, перехід сільськогосподарського підприємства на органічне землеробство потребує виконання низки вимог і відповідної організації виробництва. Для цього необхідна розробка науково-обґрунтованої стратегії розвитку органічного землеробства та побудова організаційно-економічного механізму її реалізації. Такий механізм повинен враховувати як економічну доцільність виробництва, так і його екологічний аспект. Зазначимо, що процес переходу до екологічного господарювання пов'язаний із 2 аспектами: технологічним (встановлює різницю між екологічним і традиційним землеробством) та еколого-економічним (оцінює результати господарювання у процесі екологічного й традиційного ведення галузі). Для переходу підприємств з традиційними методами господарства на етапі моделювання виробничих процесів застосовуються технологічні регламенти екологічного або органічного землеробства, які вважаються вхідними параметрами моделі. Еколого-економічний аспект відображено у вихідних параметрах математичної моделі, тобто є результатом процесу моделювання агроecosистеми, який і визначає доцільність підвищення рівня екологізації агровиробництва.

Оцінка поточного землекористування відбувається на першому етапі переходу від традиційного до органічного землекористування. Цей етап збігається з оцінкою придатності земель для ведення органічного землеробства. Якщо агротехнології придатні або обмежено придатні, тобто структура виробництва відповідає нормативним показникам екологічної оцінки, придатність ґрунтів для органічного виробництва визначається за ґрунтово-агрохімічними критеріями.

Для оцінки стану та параметрів поточного землекористування використовується двоетапний аналіз за допомогою побудови матриці вираштів в системі ігрового моделювання організаційної поведінки на першому етапі та тривимірних поверхневих контурних карт для оцінки розподілу учасників на другому етапі. Поверхневі контурні карти використовуються в розвідувальному аналізі даних. За допомогою таких експериментів можна виявити складні нелінійні взаємозв'язки між змінними [1]. Крім того, вони корисні для наочного подання результатів аналізу, таких як кластерний аналіз.

Аналіз параметрів поточного землекористування проведено в системі типової для лісостепової зони п'ятипільної сівозміни з

набором таких культур: горох, озима пшениця, цукровий буряк, кукурудза на зерно, яровий ячмінь.

В таблиці 1 представлено дані для оцінки впливу виробничих витрат на ефективність виробництва озимої пшениці підприємств Полтавської області в розрізі отриманої врожайності. Щодо виробництва озимої пшениці, то за даними таблиці можна констатувати, що максимальний рівень ефективності в 429,1% був зафіксований при дотриманні виробничих витрат не менше 6000, але не більше 8500 грн. на 1 га. За таких умов були отримані найбільш сприятливі умови отримання врожайності зерна, яка масово сягає від 50 до 65 ц/га та цінових пропозицій в поточних ринкових умовах. Найменший рівень зафіксований у вигляді збитковості в 30,8%, що отриманий за тих же рівнів врожайності підприємствами, які отримали недостатню врожайність для покриття витрат – в середньому до 20 ц/га. Найбільшу ефективність за всіх варіантів формування врожайності отримано при виробничих витратах не менше 3000 та не більше 6000 грн. на 1 га посівної площі озимої пшениці.

Таблиця 1

**Вплив виробничих витрат на ефективність
на ефективність (рівень рентабельності) виробництва
озимої пшениці підприємств Полтавської області в розрізі
отриманої врожайності, %**

<i>Групи виробничих витрат на 1 га, грн.</i>	<i>Групи підприємств за врожайністю озимої пшениці</i>					<i>Загалом за рівнем виробничих витрат</i>
	<i>менше 20 ц/га</i>	<i>від 20 до 35 ц/га</i>	<i>від 35 до 50 ц/га</i>	<i>від 50 до 65 ц/га</i>	<i>понад 65 ц/га</i>	
менше 3500	32,3	77,7	–	–	–	50,4
від 3500 до 6000	12,0	46,5	96,7	110,7	269,2	63,7
від 6000 до 8500	-30,8	17,0	48,4	429,1	127,5	51,8
від 8500 до 11000	–	0,5	30,0	53,5	–	31,1
від 11000 до 13500	–	4,1	21,2	43,2	58,0	28,3
від 13500 до 16000	–	-9,0	26,4	42,5	19,0	28,4
від 16000 до 18500	–	–	53,6	12,5	27,2	31,9
понад 18500	–	–	-23,8	51,9	23,4	24,4
Загалом за рівнем врожайності	14,3	20,4	35,8	64,4	46,9	38,3

Найменшу результативність за всіх варіантів формування врожайності показали виробничі витати понад 18500 грн. на 1 га посівної площі гороху. Це в основному пов'язано із наявністю в цій групі підприємств, що були змушені займатися пересівом пшениці через несприятливі умови перезимівлі.

Література.

1. Чайка Т.О. Економічна ефективність органічного землеробства / Т.О. Чайка, І.М. Бікбасв // Дім, сад, город. – 2014. – № 8. – С. 22-23.

ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ НЕТРАДИЦИОННЫХ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ РЕСУРСОВ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ

***КОРОЛЕВИЧ Н.Г., К.Э.Н., ДОЦЕНТ,
ОГАНЕЗОВ И.А., К.Т.Н., ДОЦЕНТ,
УО «БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
АГРАРНЫЙ ТЕХНИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ»***

Особое внимание в Республиканской программе по энергосбережению уделяется использованию местных видов топлива (МВТ) и нетрадиционных источников энергии (НИЭ).

Для обеспечения быстрой окупаемости затрат на нетрадиционную энергетику во всех случаях предпочтение следует отдать техническим решениям с использованием оборудования, выпускаемого на предприятиях республики, и с максимальным использованием местных материалов.

1. Предельные возможности Республики Беларусь по использованию дров в качестве топлива можно определить исходя из естественного годового прироста древесины, который приблизительно оценивается в 25 млн. м³, или до 6,6 млн. т у. т. в год.

2. Гидроэнергетические ресурсы сосредоточены на трех реках: Западной Двине, Немане и Днепре. Потенциальная мощность всех водотоков Беларуси составляет 850 МВт, в том числе технически доступный – 520 МВт. За счет гидроресурсов к 2020 г. возможна выработка электроэнергии 715 млн. кВт·ч и соответственно экономия 250 тыс. т у. т. в год

3. Ветроэнергетический потенциал. На территории Беларуси выявлено 1840 площадок для размещения ветроустановок. что может